

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 42. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 24-го лютого 1941. No. 42. Jersey City, N. J., Monday, February 24, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016. 4-0897. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ОПІР УЧИТЕЛІВ-КОМУНІСТІВ

НЮ ЙОРК. — Учительська юнія „Тічерс Каледжу“, якій дослідний стейтовий комітет закинув комунізм і зажадав від неї спису своїх членів, таки відмовляється дати цей список. Юнія рішила боротись до кінця. Тепер свою боротьбу вона переносить на терен найвищого суду, шукаючи в ньому охорони. Юнія каже, що в тій справі замішані основні засади, застережені конституцією, як свобода організування, прилюдних сходів і висказування своєї думки.

ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ.

НЮ ЙОРК. — Інститут для перевірки пропаганди подав до відомо, що по деяких американських школах, що мають разом один мільйон дітей, впроваджено методу навчання, яка каже дітям дивитись критичними очима на різні справи і не приймати їх „на слово“ від старших. Завданням цього критичного виховання є першусього поборювати односторонню пропаганду і вчити дітей мати в різних справах свій власний осуд. Це навчання дало до тепер великі успіхи. Діти, виховані в дусі здорового скептицизму скорше умово дозрівають.

ПЕРЕСТОРОГА ПЕРЕД НАЛЕТАМИ.

СЕЙНТ ЛУІС. — Перед зібранням посадників шойорський посадник Ля Гвардія сказав, що американські міста, зокрема ті, що положені недалеко берегів, повинні вже тепер подумати про протилежні сховки й оборони. Ля Гвардія заявив, що він не ширить переполоху, але є реалістом. Він вважає, що є лиш 3% можливості, що ці міри придатуться, а 97% промовляє за те, що налетів нема чого боятись. Але навіть тих трьох відсотків американські міста не сміють занедбувати й ігнорувати, говорив він.

ПСИХОЛОГІЯ — ГОЛОВНА ЗБРОЯ.

НЮ ЙОРК. — На з'їзді психіатрів, що отже відбувається в Нью Йорку, привні стверджували, що найголовнішою зброєю в цій війні таки буде стан душі — витривалість, опанування почуваннями, бажання перемоги. Франція була морально розточена, як її застала війна і тому вона так легко улягла. Англію війна застала морально здоровою, хоч мілітарно менше приготувану, ніж Франція. Тому Англія далі стоїть. Щоб досягнути рівновагу духа і моральну відпорність, говорили психіатри, треба повести відповідне виховання серед людей, а також старатись так упорядкувати суспільний лад, щоб люди не були неспокійні за своє завтра. Неспокій, непевність, підкопує мораль. Демократія мусить взяти ці справи під увагу, коли хоче побороти тоталітарні диктатури, говорили вони.

НАЦІ ВІДКЛИКАЮТЬ ПРОПОЗИЦІЮ.

НЮ ЙОРК. — Націстична радіо висильня, призначена для пропаганди серед американців, тепер відкликала свою пропозицію, щоб американські громадяни посилали на кошт Німеччини телеграфічні запити до згаданої радіо висильні з замітками і бажаннями, що американці хотіли б з Німеччини чути? З Америки справді поплило багато таких депеш, серед яких були глумливого змісту. Один запитував, коли націстична радіо висильня розішле вістки про похорон Гітлера? Інші були поважні. Націстична висильня сказала, що наперед мусить відповісти дотеперішні запити, а опісля знов відновить свою пропозицію.

НЕ БУДЕ БЕЗПОДАТКОВИХ БОНДІВ.

ВАШІНГТОН. — Департамент стейту заявив, що відтепер департамент буде видавати лиш такі бонди, й вартісні папери, які підлягатимуть оподаткуванню на рівні з іншим приватним майном.

ФЛОТА ДЛЯ ПЕРЕВОЗУ.

ВАШІНГТОН. — Военна флота перебрала під свій заряд пасажирський корабель „Вашингтон“, щоб зачислити його до інших кораблів, які мають перевозити армію і зброю. Таких кораблів флота вже має 14 і вони всілі параз перевести 40,000 воїнів.

Военна флота також одержала від фабрик сто моторових лодок, потрібних для висаджування з великих кораблів на сушу, вояків і военні машини, серед них повзи.

„ДОБЛЮ ПІ ЕЙ“ ЗМЕНШАЄТЬСЯ.

НЮ ЙОРК. — Ньюйорський відділ „Доблю Пі Ей“ до кінця цього місяця зменшиться на 11,000 осіб. А то тому, що багато робітників відходить до приватного промислу, а на їх місце годі стільки дістати з „реліфного“ департаменту.

ЧУЖА ПОЧОТОВА ПРОПАГАНДА.

ВАШІНГТОН. — В американських почтах лежить нині 15 тон різної політичної пропаганди з Німеччини, СРСР і Японії. Почта не знає, що з тим зробити і та справа опинилась аж у конгресі. Правдоподібно, що конгрес звелить цієї пропаганди не доручати адресатам.

ВИСИЛКА ЛІТАКІВ НА ДАЛЕКИЙ СХІД

Сенатський комітет військових справ мав тайне засідання, з якого лиш деякі вістки вийшли наверх. На тім засіданні шеф штабу американської армії, ген. Маршал, заявив, що армія висилає на Далекий Схід, на свої бази, певну кількість боєвих літаків. Число літаків задержано в тайні. Ген. Маршал мав також сказати, що положення на Далекому Сході є критичне. Після всякої правдоподібності це Німеччина натискає на Японію, щоб та розпочала війну з Америкою, щоб у той спосіб спутати всю енергію Америки з Японією, а відпружити її на європейському фронті.

Новий японський амбасадор, адмірал Кіші абуро Номурі, який на вступі до Америки заявив, що має миролюбні заміри, тепер сам стверджує, що ситуація досить грізна. Він каже, що в Америці є неприхильне наставлення до зачирення. Головно в останніх часах те наставлення погіршилось. Тому він вичікує ще деякий час за своїми миролюбними пропозиціями. Та дехто каже, що його пропозиції охоплюють тільки менше важні справи, а цілком не порупують основних.

ЗМІНИ В ПРОВІДІ КАМПАНІЇ ЗБРОЄННЯ

Президент Рузвельт назначив Геріго Горкіна головою „комітету планування продукції“. Цілий той комітет буде складатись з дев'яти членів. Серед інших названо також тих: С. Р. Фулер, бізнесмен; адмірал В. Г. Стендлі; генерал Дж. Г. Берус; Дж. В. Міні, секретар А. Ф. П.; Дж. Б. Карей, секретар К. П. О.; Джан Прат, бізнесмен; Ф. І. Левіс, бізнесмен і Р. Е. Логерті, професор технологічного інституту.

Цей новий комітет буде співпрацювати з ОРМ (офіс оф продюкшен менеджмент), якого головою є Вільям Кнулсен. Але завданням цього новоствореного комітету буде не лиш теперішнє планування, яке має на цілі перевернути кампанію зброєння, але також будуче, яке наступить по кампанії зброєння. Цей комітет буде мати нагляд над цілим економічним життям Америки і буде укладати плани на далеку мету.

СЕНАТОР РЕЙНОЛДС ДОБАЧУЄ ВІЙНУ

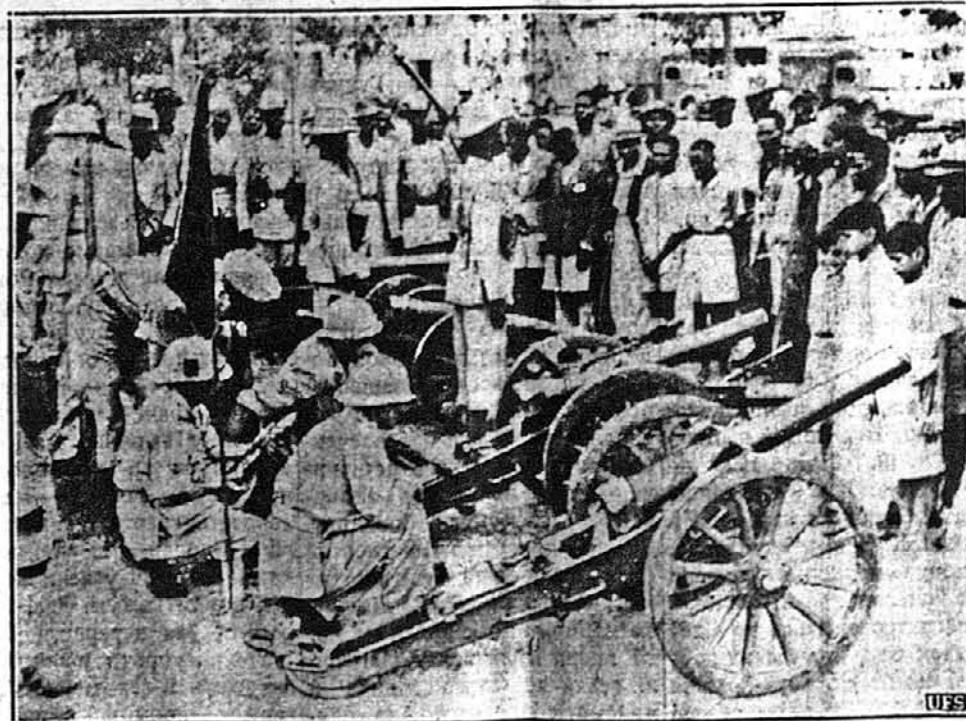
Сенатор Рейнолдс в сенаті заявив, що ухвалення законопроєкту ч. 1776 потягне за собою війну. Подібне сказали сенатори Гвілер і Най минулого четверга на зібранні в Тавні Гол в Нью Йорку.

НОВІ ВОЄННІ ПЛАНИ БРИТАНІЇ В АФРИЦІ І НА СЕРЕДЗЕМНОМУ МОРІ

Коли Антоні Іден, британський міністер заграничних справ, відвідав недавно Африку, то припускали, що зайде там щось важкого. І дійсно так сталося. Зачалася британська офензива, яка скінчилась великою італійською прогрою в Лівії. Тепер британці горю майже у всіх італійсько-африканських колоніях. Сомалі є вже так як втрачена для Італії. В Етіопії повстання, які допомагають британським воєнним операціям. Значить, що все в порядку. Колиж в такому часі відвідує Африку знову Іден, і то в товаристві сера Джана Діла, шефа Генерального Імперіального Штабу, то можна надіятись, що знову станеться щось важке, і то, очевидно, на воєнному полі. Кажуть, що дужеможливо, що нові події розіграються на Середземному морі, або на європейському континенті. Дуже важне тут є ще те, що британці зачали фортифікувати малий грецький острів Лемнос, що лежить на Егейському морі, недалеко грецької пристані Сальонікі, куди, по всякій певності, буде спрямований німецький напад на Грецію. Очевидно, що ніхто покищо не знає, де зачнеється нова весняна кампанія, але видно, що Британія готується на всі можливі випадки.

НІМЕЦЬКІ „МАНЕВРИ“ НА ДУНАЮ

На Дунаю, що ділить Румунію від Болгарії, здержано всякий рух, бо ніби відбуваються німецькі військові маневри. У зв'язку з тим вже побудовано у трьох місцях три великі понтонові мости, якими можна перевозити військо з румунського боку до Болгарії. Ті мости вже випробовано, бо вже їхали через них тягарові автомобілі й повзи. Також на болгарській стороні перейшло вже кілька сот технічних німецьких військових сил, що були заняті будовою понтонів. Ніхто не сумнівається те, що це не має нічого спільного з маневрами. Це є підготовка до німецького наступу на Грецію через Болгарію. Припускають, що на той наступ не треба буде вже довго ждати. Він готов зачатись за яких 10 днів. Наразі німці ведуть ще далі „війну нервів“, щоб зломити грецьку мораль.

ВОЄННА ДОБИЧА. — Перед міським ратушем у Найробі, столиці британської колонії Кенія в Східній Африці, виставлено гармати, добути британськими військами від італійців у італійській колонії Сомаліленд. Як видно з світлин, й тубилиця проявляють зацікавлення добою.

СТАЛІН ПІДДАЄТЬСЯ ГІТЛЕРОВИ ЧЕРЕЗ УКРАЇНУ, КАЖУТЬ В ЛОНДОНІ

ЛОНДОН. — Кореспонденти ньюйорських газет доносять з Лондону, що їх поінформовано з дуже достовірного, неутраляного, дипломатичного джерела, що Совети заклочили з Німеччиною тайний договір у справі Балкану. Той договір іде так далеко, що Совети не будуть мішатись у німецькі справи на Балкані навіть в такому разі, якби Гітлер заявився над Дарданелями та пішов проти Туреччини в напрямі Суецького каналу. Далі кажеться, що ті відомости подав неутраляний дипломат, що щойно прибув просто з Москви. Він каже, що Сталін дав Гітлерові вільну руку щодо всіх дальших воєнних потягнень, та щодо цього нема найменшого сумніву. Згаданий дипломат вивисняє це тим, що Сталін є реальний політик і як такий знає краще інших, що Совети не є в силі опертись Німеччині, колиб вона захотіла напасти на Україну. Совети вправді мають велику масу війська, але є позаду на всіх інших воєнних ділянках. Їх артилерія перестаріла. Навіть літаки не дорівнюють німецьким. А транспорт цілком доміного. Значить, що в такому положенню не можливо думати про модерну, механізовану війну з такою силою як Німеччина. Принаймні тепер, коли це Німеччина не вичерпана зо сил. Отже так є, що якоїсь думки не був Сталін, то він далі стоїтиме вірно при Німеччині й не відважиться спротивитись Гітлерові, бо знає, що якщо не було зле з Німеччиною та якби Британія її не притискала, то всеще Гітлер буде доволі сильний, щоб счинити „бліцкриг“ проти Советів і їх вигнати принаймні з України і Кавказу, про що ймовірно не йде ходити. Отже, каже згаданий неутраляний дипломат, прямо смішно думати, щоби було можна відірвати Сталіна від Гітлера. Навпаки, Сталін буде робити все можливе, щоб не наразити собі Гітлера і виконуватиме зобов'язання, переняті торговельним договором, в такий спосіб, що буде давати Німеччині навіть те, чого так дуже потребує його власна армія. Ось це поступовання Сталіна треба собі толкувати в першу чергу безсиллям Советів. Так є, що Совети не мають сили видержати удару, більшої потуги.

ХИТРУНСТВО — ОДИНОКА ЗБРОЯ СОВЕТІВ.

ШАНГАЙ. — Тут є такої думки, що японські тверезі голови, головни бізнесмени, є рішучо проти війни Японії з Великою Британією і Злученими Державами. Кажуть, що японці мають досить „воєнної авантури“ в Китаю. Та, як подає американський кореспондент Долгес Робертсон, японські вищі військові кола є за таку війну, якщо таким способом можна поширити японський вплив і здобути нові ринки. Вони вважають, що тепер є до того нагода, бо Британія занята в Європі. Та цікаве є становище Советів, що свідомі замірів Японії. І, очевидно, знають, чому саме тепер Японія хотілаб заклочити з Советами договір. Ось тому Совети, користаючи з ситуації, виставляють Японії свої домагання. І то такі, яких здійснення вони не могли б в іншій випадку ніяк надіятись. Домагаються звороту подуїневого Сахаліну, зменшення риболовних японських привілеїв та контролі над Східно-китайською залізничною лінією. З другого боку Совети роблять миле око до Сіаму, користаючи з того, що й він у клопоті й готов бути втягнений у війну. Советська політика, як видно, змагає до того, щоб користати з моменту і тягнути всі зиски з кожного, що є в хвилині біді чи потреби.

ЯПОНІЯ ДАЛІ ВІДГРОЖУЄТЬСЯ.

ТОКІО. — Японський міністер заграничних справ Мацуока каже, що Японія возьметься за „протиміри“ супроти британських військових посилень на півдні в Азії, зокрема на Малайському півострові. Разом з тим, як доносять, Японія переносить з Формози більші частини війська ближче Малайського півострова і Сінгапору.

ЦІКАВІ ТУРЕЦЬКІ ЗАЯВИ.

ІСТАНБУЛ. — Турецька преса сильно підкреслює, що Туреччина стоїть далі при Англії. При тому розписується широко про героїства британського населення та про британські перемоги. Далі пишеться ще й те, що Туреччина має вільну руку, та що вона може, як захоче, розпочати воєнні кроки кожної хвилини, як тільки німецьке військо ввійде до Болгарії. Те саме кажуть і урядові кола та заявляють, що договір Туреччини з Болгарією повстав з ініціативи Туреччини, а не Німеччини.

"СВОБОДА" (UKRAINIAN DAILY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1919.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

3 Канади належить посплатити гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BErgen 4-1016
4-0807

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ВИРІШАТЬ: УКРАЇНА Й УКРАЇНЦІ!

Ті, що почувають себе до звязку з українською кровю, де вони не жили, змагає і далі змагають допомогти українському народові в Європі визволитись зпід ворожих окупацій. І то допомагають головним тим, що стараються здобути симпатії світа для визвольних змагань України. Це таке природне й зрозуміле явище, що нема потреби його вясняти. Зате треба вясняти тим, що ось так допомагають, що є справжньою допомогою українській справі. Очевидно, що маємо тут на приміті в першу чергу зорганізовану, ширшу допомогу, себто такі голоси, що є репрезентативними і авторитетними, хоч це можна віднести і до інших випадків. На ту тему заговорив канадійський „Новий Шлях" і його статтю передруковуємо на іншому місці, зазначаючи, що порушені там думки є важкі й такі, над якими треба застановлятися і нам в Америці.

Поза Україною мало є тепер таких держав, де можна боронити українську справу так, як цього вимагав би справедливий інтерес українського народу. Та проте так є, що поза Україною є ще краща нагода боронити згаданий інтерес ніж в самій Україні, ніж на самих українських землях. Якби це дивоглядно не виходило, але так є, бо за оборону справжніх українських прав в Україні саджають у тюрми чи вбивають, чого в чужих землях нема. Але саме та гідність, з якою гинуть українські люди в Україні за оборону українських інтересів, повинна заставити всіх тих, що поза Україною бажають Україні дійсно допомогти, щоб вони клали натиск на ту повну посвяти боротьбу, яка одинока остаточно завважити. В Україні гинули українці від століть в боротьбі з ворогами й незалежності, чи як жертви живого протесту проти поневолення і гноблення української нації. Вони гинуть і ще й далі. І то з тою, перебраною від батьків, вірою, що Україна визволиться тільки своїми жертвами, своїм трудом і своєю посватою. Не інакше можуть і повинні розуміти справу визволення України теж і ті, що поза Україною хотіли їй послужити. Український нарід пережив різні міжнародні орієнтації й конюнктури, з яких, як знаємо, одна була гірша другої. Усі вони намагались виключати українську справу з міжнародного дипломатичного стола, або її коштом вирівнювати різні непорозуміння чи імперіалістичні забагання. Українці пережили не так давно, період чудових клічів і знають, чим вони закінчилися для українського народу по першій світовій війні. Тому не виключають, що й тепер подібне може знову повторитись, та що насильство й грабїж можуть завважити і при „новім порядку" Європи. Та в такому разі „новий порядок" буде тільки зародком „нового трагедії" не тільки українського народу, але й цілої Європи чи світа, бо український нарід ніяк не погодиться з „порядком", в якому нема вільної України. Для нього кожний такий „новий порядок" без вільної України буде тільки „новим насильством", якого він ніколи не визнасть і який він буде валити. Ось і це треба передавати світові, як актуальне для всіх тих, що підходять до таких справ — з розумом.

НІМЕЦЬКО-МОСКОВСЬКЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Дня 10, січня підписано в вибуху світової війни, коли Москві німецько-московську угоду відносно товарного руху поміж обома державами, перенесення населення окупованих територій та вирівнювання кордонів.

Преса держав „осі", а спеціально німецька, розписується з найбільшим одушевленням про господарське і політичне значіння нової угоди, зазначаючи, що вона передбачає вимину товарів на мільярди марок. Але одушевлення це в значній мірі очевидно штучне. Перед усім, не подаючи ніяких чисельних відомостей про ті „величезні маси збіжжя", які має постачити московський уряд. Як він поставив і поставитиме в дійсності, хочби з прикладу Румунії, яка не довозила до Німеччини навіть половини умовленої кількості нафти, поки німці не перевели фактично її окупацію. З огляду на те, що угоду зроблено на 18 місяців, обчислення відносно майбутнього урожаю можуть бути лише дуже приблизні. Коли німецька преса говорить про дуже добрий врожай минулого року в усіх частинах ССРСР, то вона показує себе навіть більш оптимістичною ніж сама союська преса, яка говорить лише про загальнодобрий урожай. Він має ніби виносити 7 мільярдів пудів, але очевидно лише тому, що Сталін наказав осягти від 7 до 8 мільярдів пудів. Варгість союських обчислень збіжжя, які переводяться ще тоді, коли збіжжя перебуває на полі, загальною відомою. Але навіть після цих обчислень втрачається що року в часі життя та транспорту принаймні 15% цілого врожаю. Але навіть коли б збіжжя справді 7 мільярдів, то й тоді це було б менше на особу населення ніж в старій Росії перед

Велика справа.

Пишучи про міжнародно політику та справу української державності ми також завжди підкреслювали, що українська держава не може повстати так легко й скоро, як пр. повстала була по минулій світовій війні держава литовська, латвійська, естонська чи навіть польська — за одним почерком сильних світу цього. Згадавши заяву старого українського діяча була дуже правильна й слушна. Лекше створити малу державу, як велику бар'єру чи буфер, як велику багатоміліонову, природну, сильну, самовистарчалну й повноправну в повному розумінні українську державу. Однак хіба український народ хотів би якої своєї маленької держави, після того, як побачив, як коротке й нещасне життя таких державок та який скоропостижний і трагічний їхній кінець?

Ще раз підкреслюємо, що справа української державності — це не лише справа великого народу, а й справа цілковитої перебудови європейського союду. Це справа усунення Росії з провідної позиції, а заняття тієї позиції Україною.

Чи це невіснине, чому міжнародні політичні чинники бояться українську справу брати так відважно, як пр. литовську, чеську, польську, бельгійську, голландську й т. д.? Чи це не показує, чому ті чинники так говорять про європейський сїд, якби там не було 50-мільонового, культурного українського народу, який віками змагається за відновлення своєї державності?

Заговорять про Україну.

Чи вони коли відважувались говорити про українську державність, чи віднесуться коли прихильно й щиро та правильно до українських визвольних стремлень і змагань? Певно, що така хвиля прийде. Однак вона прийде аж тоді, як український народ стане таким сильним духом, відвагою, витривалістю, невгнутістю й самопосватою, як великий він є числом!

Треба нам собі раз назавжди накарбувати в пам'яті, що не міжнародні ускладнення й події поза Україною можуть мати вирішальний вплив на здійснення української соборної держави, а події в Україні, творені українським народом, можуть довести до створення такої держави та мати вплив на кожноразне укладання міжнародної політики.

Пощож у такому разі дурити себе та отруєння наміями, що якісь міжнародні чинники можуть визволити Україну з

неволі та зробити її вільною державою? Пощо обурюватися чи нарікати, що, наприклад, сьогодні великі державні мужі багато говорять про відновлення 4 держав маленьких європейських народів, а не говорять нічого про відновлення великого українського народу? Вонож покищо інакше не може бути!

Український народ упродовж десятих років розвиває в собі ті душевні прикмети, які приносять остаточну перемогу, а це: витривалість, невгнутість, відвагу й самопосвату. Цей розвиток відбувається й тепер, він не переривається. Отже нічого боятися за будуче України. Вона своїми чинами вкінці таки спонукає світ заговорити про неї та прихильно й справедливо трактувати її.

Краще мовчати, як нарікати.

А ті українці, які десь на чужині нарікають, що та чужина не хоче слушно й гідно трактувати визвольної справи України, краще зробиють, як завоюють! Бо тим наріканням вони тільки шкодять українській справі. Чужина може дістати переконання, що то не ті українські нарікають на чужині недорослі до розуміння державної й міждержавної політики, а що не доріє до того весь український народ.

Говорячи державною мовою скажемо:

Кожний українець поза межами України, якому українська справа не байдужа, повинен передусім тямити, що він не є урядом, а тільки в найліпшому випадку амбасадором України — це значить, що він не може нічого такого в українській справі робити, чого Україна не хоче. А Україна не хоче, щоб українці на

чужині були нещирі до тієї чужини ізза української справи; вона не хоче, щоб чужина думала, що український народ безсильний та що жебрає рятунку від якої чужої потуги; вона не хоче, щоб українське на чужині понижувалося, кривив душою, плямив український національний характер „ради визволення України" при допомозі чужини; вона не хоче, щоб хтобудь із українців на чужині самочинно викривлював чи нехтував перед чужиною український визвольний принцип „Наша сила в нас самих!"

Зате вона хоче, щоб активний українець на чужині був в очах чужинців представником, відзеркаленням чесного й високої культури багато-мільйонного українського народу. Хоч, щоб він був для чужих прикладом доброго й розумного громадянина, що шанує своє і себе та чуже й чужих, що розуміє й виконує громадські обовязки, супроти чужини, в якому живе і вміє користуватися правами, які в заміну від того краю дістає. Хоч, щоб активний українець обороняв завжди українське ім'я та всеукраїнську визвольну справу перед наклепами й плітками недорослих до розуміння державної й міждержавної політики, а що не доріє до того весь український народ.

Коди так поступатиме активний українець на чужині в цей час — то його обовязки супроти України та її визвольної справи будуть вповні виконані. За решту не треба турбуватися! Україна думає й діє для свого визволення! А українці поза Україною повинні затримати національну й особисту гідність і не попасти в зневіру. („Н. Шлях").

ЩЕ НА ТЕМУ „УКРАЇНА Й ЧУЖИНА"

Коли в березні 1923 року Рада амбасадорів признала Польщі загарбані українські землі, українці у Львові влаштували масову демонстрацію коло катедри святого Юра, протестуючи проти того несправедливого рішення. Заки польська поліція багнетами й прикладами крісів встїгла розігнати демонстрантів, промовляв наш старенький політик і громадський діяч Юліян Романчук. Між іншим він сказав: „Ще один болючий удар

по нас... Однак ви зятяте, що всі такі удари ми дістаємо тому, що наша земля просто-ра й багата, а наш народ много-мільйонний і найкультурніший в цій частині Європи. Не падайте в розпуку, перемога прийде! Зятяте, що наше право осїгнемо тоді, як ми будемо такі сильні духом, як ми великі числом. Наша теперішня зброя: витривалість, невгнутість, відвага й самопосвата — нею переможемо!"

К. В.

НА СПЕЦІАЛЬНУ МІСІЮ. — Д-р Джеймс Конант (направо) президент Гарвардського університету, має незабаром виїхати до Лондону в спеціальній науковій місії для президента Рузвельта. З ним Фредрик Говде, його асистент.

ЮЛІАН ТАРНОВИЧ.

ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ

(24)

Панцизніні часи та початок шкільництва.

З актів XV. віку видно, що скрізь існувала вже панщина. Матеріали з люстрацій показують, що розмір панщини протягом XVI. століття постійно зростає.

Говорячи про панцизніні повинності, треба мати на увазі певну ріжницю, що існувала в практиці сїд, які були осаджені на німецькій праві і на волоській.

В основі устрою сїд, осаджених на німецькій праві, лежав устрій міст з німецьким правом, тільки, що він тут був простіший. Осадник німець або поляк, заплатив певну суму владі або панові та заснував на певній місці село. Він сам діставав привілей на те, щоби бути ділчим війтом у труму селі та побирати з його

певні доходи. Війти ставали наче другими ділчимами: старшиною села і посередниками між селом і паном, деколи також і суддями. Села, осаджені на німецькій праві, платили власникові землі тільки чинш. Але вже в другій половині XVI. століття ця ріжниця зникає.

Села волоського права існували в Галичині, другі українські землі цього не мали. Це право занесено з Угорщини, де Молдавія та Семигород, де така форма знала вже з кінця XII. віку. Найстарша документарна вїстка, про осадку на волоській праві в Галичині, походить з 1378 р. Осадчий (на Угорщині звався „кнез") за певну суму грошей діставав привілей осадити село і бути в ньому ділчим старшиною. Війт діставав певний шматок

грунту, одну третину чиншів, данин і судових доходів, право поставити млин, іноді й право на певну панщину селян.

Професор Р. Кайндль каже, що ідея волоського права позичена у німецького права. Головна ріжниця полягала у тому, що осадці на волоській праві були переважно українці та мали своїх селян „судити своїм українським правом"; і тут було найменше визисків.

Грушевський пояснює, що хоч були такі привілеї та права, однак подекуди пани вводили панщину та вимагали вже щоденної панцизної праці. Також в йогож „Джерелах" т. III. Львів 1900 — про „Економічне становище селян в Сянській старості в середині XVI. віку" читаємо, що поруч панщини існували ще й інші натуральні одрібки, які характеризуються по документах тим, що селяни „роблять, що (ім) скажуть", отже возять дрова з лісу, возять борошно з млина до двора, їздять з продуктами до міста і т. п. Селяни драгувались; серед них росло глухе пезадо-

влення. Часом вони відмовлялися виконувати некорисні для них розпорядження, не слухалися самих королівських універсалів і зневажали їх. Більш активні та непокірні тікали в глибокі гори, складали банди опришків — на Гуцульщині Олекса Довбуш. Серед них царював той настрій, що привів до отвертих вибухів в половині XVII. віку, коли в Галичині показалися козацькі полки Богдана Хмельницького.

Середина, а ще більше — друга половина XV. в. були це часи, коли під впливом панщини на збіжжя незвичайно розвивається фільваркове господарство, а для забезпечення йому безплатного робітництва пани починають незвичайно відносити панщину. Селяни приватних маєтностей були безборонні супроти таких надзвичайних ділчів, бо король і його уряди не мали права мішатися у відносини селян до свого ділчача й приймають їх скарги. Але селяни з королями, коли їх зачепив тойже панцизний процес, пробують знайти опіку у королів. Скарги їх на утиски

державців, а особливо — на обтяження їх „незвичайними роботами", „протин привілеїв і давніх звичаїв", на заведення щоденної панщини, так що селяни „не мають ніколи відпочинку" — ці скарги стають частиними в середніх десятиліттях XVI. в. але з початком другої чверти XVII. в. затихають, бо селяни вповні переконалися про безплідність цих скарг і про безсильність уряду. З 1559 р. маємо поновлену скаргу селян зі села Рогів на щоденну панщину, далше цікаву збірну скаргу з 15 сіл з перемиської королівщини на незаконні роботи та нововимислені драчі й побори. Потім скарги у великій масі прокидаються з приходом на престіл кор. Генриха — втретє заносить скаргу селяни с. Рогів і Вночанки із своїми сусідами на ріжні утиски державців, що їм кажуть далі щодня робити без перерви.

Уряд, супроти панцизних надужит в середині XVI. р., уважає нормою один день панщини на тиждень, відтак дводенну панщину тижнево. Королівські грамоти регулюють селянські обовязки, але

роблячи значні уступки державі проти давніх звичаїв, підносять панцизний норму. Ще більший зріст панщини викликало забирання селянських ґрунтів під фільварки, чи за привілеями, скуплею, чи і симоцїю. Державні мстятися на селянах за їх скарги ріжними карями й утисками, так що самі королі поручають державцям не карати селян за ці скарги (кор. Жигмонт Август) наказує адміністраторів сянського староства не обтяжати селян села Боська і Вроблика понад старий звичай, 22 липня 1548 р. Акт 97; державцям села Вночанки наказує, аби не обтяжували селян роботами, 5, серпня 1548 р. Акт 99, і Акт 112. — щоб державець села Рогів не обтяжував селян, 5, лютого 1559 р.) — і не боронити їм удатися зі своїми жалюми до короля — „бо це одинока для них оборона". (Кор. Генрих установає обовязки для селян села Рогів, наслідком їх скарг

на старосту, 4. травня 1574 р. Акт 130, — обовязки для селян с. Вночанки, наслідком їх скарг на свого державця, 5. червня 1574. Акт. 132, державцями м. Тириви наказує залишити кривди й утиски, на які скаржилися міщани м. Тириви, 25. травня 1574 р.). Варто ще згадати, що Жигмонт А. дозволяє шл. Одрехівським осадити над річкою Вислоком село Полаву на волоській праві, 20. березня 1572 р. Акт 128. Знову Микола Ціковський, сянський староста, потверджує священника Івана „на попістві в селі Мошаниці, (тепер Мошанець) за відступленням йому цього поміства від місцевого війта і за рекомендацією (порученням) громади, 18. вересня 1560 р. (Акт 113).

(Дальше буде).

Потреба температури, що має понад 2,000 ступнів, щоб розтопити золото.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

*) Михайло Грушевський, Матеріали до історії суспільно-політичних і економічних відносин Західної України, у Львові 1906. (Королівські акти 11-132).

З ДНЯ

МАСЛО І ГАРМАТИ.

Недавно пані Рузвелт заявила, що кожний американський громадянин, що має достаточні приходи, повинен заощаджувати на купні ріжних речей, а заощаджені в той спосіб гроші складати в державні фонди. По війні, чи по закінченні кампанії зброєння, коли виріб воєнних речей буде непотрібний, за заощаджені в фондах гроші він буде міг купувати собі знов речі щоденної потреби. Ось у той спосіб, шляхом шадження, американська суспільність краще уможливить перепровадження кампанії зброєння. А з другого боку, по війні, коли наступить загальне успокоєння і воєнні фабрики припинять працю, шляхом збільшення закупів невоєнних продуктів можна буде дати заняття тим міліонам робітників, які були zatrudнені при виробі гармат, повзів, літаків і т. п., а які тоді будуть без роботи.

ЯК БУЛО В НІМЕЧЧИНІ.

Америка, так само з цього виходить, лину станула перед тою самою проблемою, що Німеччина на вступі Гітлера до влади, а саме, мусить резигнувати з масла на користь гармат. Ріжниця між Німеччиною і Америкою лише та, що Німеччина почала сама впроваджувати цю моду і нею провокувати інших, а Америка мусить ступати на цей шлях з власної оборони. Отож, ріжниця міститься у причинах, а не в самім поступованні.

Німці, щоб розбудувати свою величезну мілітарну машину мусили резигнувати з багатьох річей щоденної потреби. Вони мусили резигнувати з ріжних споживчих товарів, спроводжуваних із заграниччя, щоб на їх місце закупити відповідну кількість сировини для виробу воєнних артикулів. Внаслідок цього, ще до війни в Німеччині було обмаль масла й інших товщів. Подібне заповідає тепер в Америці пані Рузвелт.

ЧИ ПОТРІБНО ЦЬОГО?

Чи конче потрібно Америці терпіти, щоб як слід розбудувати свою армію і флоту, а також, щоб дати іншим країнам, передісім Англії, воєнну поміч? Здається, що ні. Між Німеччиною і Америкою є велика ріжниця, коли йде про сировину і харчі.

Ось пару тижнів тому департамент хліборобства знов заповів нову хліборобську політику, яка буде оператись на цьому, що фермери будуть обмежувати виріб ріжних хліборобських продуктів, зокрема ховання ріжних домашніх звірят та дробу. Уряд далі буде

платити за необхідну площу і за невиховані звірята.

В той спосіб уряд наново ствердив, що в американським хліборобстві діють ще великі динамічні сили, які аж пруться, щоб збільшити всякі харчеві засоби. Уряд мусить придумувати натиск, щоб ті сили здушити і зменшити продукцію. Інакше ціни на хліборобські продукти впадуть катастрофічно в долину. Подібне діється з іншими сировинами, бавовною, вуглем, залізом, нафтою і т. п. Це доказ, що зовсім нема потреби резигнувати з „масла“, щоб виробляти канони.

РЕЗЕРВИ ПРАЦІ.

Також нема страху, що не стане людських рук, аби виробити сировину, а описав ці сировинні переробити на споживчий продукт. Тут також є величезні резерви, які аж пруться, аби їх випрягти до якогось корисного заняття. Дотепер використано лише коло чотири мільйони безробітних. А ще шість мільйонів далі залишається без роботи. Ці мільйони можуть прекрасно виконувати всяку зброю, не заважаючи продукції щоденної потреби, себто символічного „масла“.

А колиб навіть американська економічна система досягнула такий ідеальний стан, про який ми поперхуємося, і справді запрягла до праці всіх людей, та усунула цілком безробіття, то ще й тоді залишається до послуг наука — винаходи. Кажуть, що тисячі, а навіть десятки тисяч прекрасних винаходів і патентів лежить нині в шафках, бо фабриканти бояться, що ті винаходи викинули нові тисячі безробітних на брук. Якби безробіття цілком усунуто, можна було з чистим сумлінням приміювати ці винаходи, щоб дати людям подостатком „масла“.

ПОБОРЮВАННЯ ІНФЛЯЦІЇ.

Здається, що збільшення продукції річей щоденної потреби може відограти ще й ту корисну роль, що поборюватиме інфляційні стремління. Інфляція грошей і зріст цін наступає власне тоді, коли сума обігового гроша росте, а сума витворених продуктів стоїть на місці, або й зменшується. Тепер, коли уряд витрачає біліони грошей на зброєння, сума обігового гроша мусить зростати. З ним муситимуть зростати ціни на щоденні продукти, коли виріб тих продуктів також пропорційно не збільшиться.

Звісно, що пані Рузвелт знає, що пише. Не виключено, що уряд інфляційні стремління буде контролювати збіль-

КОЛИ МАГІЯ КЕРУЄ ПОЛІТИКОЮ

Пер ван Пассен, журналіст і автор книжки „Дні наших літ“, в якій змальовує закулісові події європейської дипломатії до вибуху теперішньої війни, передсказує в одному американському журналі смерть Гітлера в 1941 році. Знаючи добрі внутрішні німецькі відносини, ван Пассен ствердить, що німецький канцлер є крайню забобонною людиною, що вірить в астрологію (наука про звідки) нумерологію (наука про числа), палеомологію (читання з руки) та в таємничу магію. Він вірить в ріжні скриті сили. Тому з приходом його до влади астрологія та ясновидство тішаються особливою опікою в Німеччині. Також алхімія є підпирана німецьким державним скарбом.

Німецький нарід, згідно з писанням ван Пассена, вірить в наглу смерть Гітлера. Свастика представляє для Гітлера символічний знак його доброї судби. Відомо, що в ділянці магії, число 7 є „щастливе“, а свастика є немале обернене сімкі. 7х7 представляє найвищий ступінь доброї судби, згідно з писаннями астрологів. Найближчі товариші Гітлера знають, що число 7 є його вибраним числом; він часто записується на нього, бо в його опінії 7 представляє його силу, щастя та ціле призначення.

Студенти нумерології зложили цікавий рекорд, в якому виказали, що число 7 грає велику роль в житті Адольфа Гітлера:

Він чудом уникнув смерті 7-го жовтня 1916 р., коли ціла його сотня на фронті була зметена гураганним вогнем, а він сам був лиш легко ранений.

Сім літ пізніше, коли пристав до „Дойче Арбайтсгау“, він написав кінцевий розділ книжки „Моя Боротьба“, що став його політичним евангелієм.

Він мав 42 два роки, отже 7х6, коло його партія, маючи 6,406,397 голосів, виринула в

шнем податків. Одною рукою він буде витрачати великі суми на зброєння і тим збільшувати суму обігового гроша, а другою рукою шляхом податків той гріш буде назад стягати до державної скарбниці. В той спосіб вдержити ціни на однім місці, але рівень життя готов обнижиться.

Канада витрачає нині, відносно до свого майна, величезні суми, а проте не багато чути про зріст цін. Зате там є високі податки. А секретар фінансів Дж. Ілслей в парламенті заявив, що в наступнім році половину всіх канадських доходів забере уряд на цілі війни.

Райхстагу як одна з найбільших німецьких політичних фракцій. Останнє число тих голосів є знову 7, а сума тих чисел дає 35, отже 7х5, а число всіх гітлерівських послів в Райхстагу виносило 107, отже знову сімка на кінці. По кровавій чистці, яку перевів Гітлер на своїх партійних товаришах 30-го червня 1934 року, згинувло, за поданням самого Гітлера, 77 осіб.

Гітлер „аншлюсував“ Австрію до Німеччини, коли мав 49 літ, отже 7х7, заняв Чехословаччину та Мемель, як також підписав Мінхенський пакт, коли мав 7х7 літ. Він почав війну 1-го вересня 1939 року, в 7-му році його влади, та виконував триумфально т. зв. „польську кампанію“ в 28 днях, себто 7х4. Він признає здачу бельгійського короля Леопольда на день 28-го травня (1940), отже знову 7х4. Він почав „французьку кампанію“ 10-го травня 1940, та закінчив її переміром 21-го (7х3) червня, що разом робить 42 днів, або 7х6.

Ці самі студенти нумерології стверджують, що ця шаслива сімка Гітлера скінчилася в сему місяці (липень), сего року його правління (1940). Та це, як бачимо, не спрацювало, й Гітлер дальше живе... Значить, що щось не дуже то ясне з тими сімками. Ван Пассен пише, що по липні 1940 р. Гітлер дуже змінився. Він не поводить далі так, як сомнабуліст (чоловік, що ходить і говорить в сні). Він вагається багато, його прибічники варту змінені, а Берхтесгаден, його осідок, це справжній твердиня, яку могаб здобути: хіба добра армія. Часто він пересиджує сам в своєму замку задивлений в небо.

Для зовнішнього світу, Гітлер та гітлерівська Німеччина можуть представитись всемогутчими. Та для високих національних лідерів, головуюч за орудження маршала Герінга, судба Німеччини є предметом великої журби. Вони, очевидно, не думають, що зо смертю Гітлера прийдє кінець Третього Райху. Навпаки вони думають, що мертвий Гітлер, як частина сильної націонал-соціалістичної мітології, був би куди більш корисний для німецького народу, як живий Гітлер. Також, пише ван Пассен, булоб далеко легше й вигідніше для німецького народу вести мирові переговори з Англією, колиб замість живого Гітлера, були його мармурові статуї по всіх селах і містах Німеччини!

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БРІДЖПОРТ, ПА.

Держімся старих, добрих звичаїв.

Бувалими роками наші газети були заповнені місцями списаних збіроч, що їх переведжено під Різдва на ріжні народні потреби, головню старо-краєві. Думаю, що тепер наші звязки з старим краєм так, якби не існували. Та так вічно не буде. І прийдє час, де нам треба буде висилати звідси велику допомогу, бо на наших рідних землях буде голод. І тепер є ще повно народних потреб, за які ми не повинні забувати. Таке пригадав нам підчас Різдва наш парох о. Бартош. Колядували чоловіки, церковний хор і членки 54 від. С. У. А. Заколядовано \$53.75 на місцеву церкву, а \$17.50 на народні потреби, про які згадувала п. Олена Кисілевська з Лемківщини. З каси ще вислано \$4 на інші потреби. Колядували: Марія Кушнір, Василина Шевчук, Анна Козак, Ксеня Муц, Йосифа Вовк, Катерина Сарабу, К. С.

На думку ван Пассена, Гітлер не дав би нічого проти замирення з Великою Британією. Але насамперед він хоче зламати її моральну силу, бомбардуючи нещадно англійські міста та села.

Цим пояснюється також його так довгі вагання щодо допомоги Італії в Альбанії та Африці. Це всім відома тайна, що Гітлер сподіється, що англійсько-грецька перемога над Італією готова наклонити Англію до переговорів. Бо треба знати, що гітлерівські емісарі беззастановно працюють, головню через Іспанію, в справі замирення з Англією. Він думає, що Німеччина, побідинок над Францією, та Англія, побідинок над Італією, зможуть засісти до круглого стола як рівний з рівним. Пізніше, можливо знову за сім літ, Німеччина знову зачала б братись до Англії. Та Англія, піддержувана всебічно Америкою, не дається звести на манівці. Вона ставить опір і береться за систематичне бомбардування німецьких міст. Через те Гітлер стає втягнений своїх власних підбоїв. Німеччина переходить з одного підбою до другого. Її границі мають тепер більш простору як колишня римська імперія. Та чи щастливий з цього німецький нарід? Гітлер змушує його воювати з англійським народом, з яким колись прирівняв ніколи не воювати та який хотів мати за приятеля. Зате „професійні бандити та бандити“, як він називав більшовиків і яким записав загалу й знищення, є тепер його приятелями.

В БОЛГАРІІ ЗАТРІВОЖЕНІ

СОФІЯ.

Хоч заключено болгарсько-турецький договір, то спокою нема. Цілий край поденерований, бо надіються, що як вийдуть німецькі війська, то готові виявлять британські летунки і зачнуть бомбардування і знищення того краю, який не хотів би йти до війни.

В ІНДО-КИТАЮ НЕСПОКІЙ

ТОКІО.

Кореспондент часопису „Ді Ню Йорк Таймс“ подає, що Японія не є вдоволенна тим, що діється в французькій Індо-Китаю. Виходить, що там поширюється протияпонський рух, а зате збільшуються симпатії до британців і армії „вільних французів“ ген. де Голля.

ВИСЕЛЮТЬ ЖИДІВ ДО ЛЮБЛИНЩИНИ

БЕРЛІН.

З Відня вивезено в останньому часі 10,000 жидів на польські землі. Німецька влада далі вивозить жидів з Німеччини і оселяє їх голзною в Люблинщині.

ПОЛЬСЬКА ДОПОМОГА ЖИДАМ

ЛОНДОН.

Польський уряд на вигнання инасигнував \$70,000 на допомогу 200 жидівським родинам, що вивтікали з Польщі. Допомога є на один рік.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У п'ятницю, 7. лютого 1941. року, помер по тяжкій незузі в іспиталі у Істон, Па., член від. 137. У. Н. Союзу.

ТЕОДОР ТЕРЛЕЦЬКИЙ.

Покійний вступив до Тов. ім. Бога: Хмельницького, від. 137. У. Н. Союзу жовтня 1929. року. Походив з села Росихи, повіт Старий Самбір, Західної України. Родився 7. квітня 1888 року. Прожив неслих 53 роки. Прибув до Америки 1912 року.

Полишив четверо дітей: Катерину О'Шей в Нью Йорку, Розалію, Анну і Юрія в дома; брата Михайла і сестру Марію Сучорока в Нью Йорку і сестру Катерину в старім краю.

Похорон відбувся 9. лютого в 2:30 пополудні за похоронного заведення до церкви Сошествия св. Духа в Вест Істон, Па., при великій заліній нараді.

Нехай земля Вашингтона буде йому пером! Стефан Колодуб, секр.

Д-р І. Гало Трильовський.

СОЙМОВІ ВИБОРИ В 1889 РОЦІ (В СНИТИНЩИНІ).

Снятинські вибори дали на-ім життю замордував 40 лю-году до повстання ще одного, справді цінного твору, хоч на- жаль він вже запропастився. При виборах в 1888 і 1889 році мав я до поміч крім За-Була це „Виборча дума“, написана згаданим вже мною Еронімом Калитовським, на-парепіока, який лише на вічах промовляв, ще і кількох інших агітаторів - добровольців, як-наприклад при сліпкуватого Івана Корчака та Івана Вахно-лише деякі невеличкі уступи. І так починається вона ось я-кими словами:

„Ой чого то у тім неклі труби-трублять, бубни грають? То всі чорти та (—?) на-параду ся скликають. І збиралися чортове криві, чорні та хвостати. Бо закликав їх Люципер, щоб-ім бефел свій надати. А як всі ся вже зібрани, сам Люципер виступає. Хвостом махає, борідкою по-трясає

До чортів говорить, промав-ляє:

„Гей, ви чорти лісі, добре-дайте.

На вибори тіі пам'ятайте! Бо тіі вибори то нашіі жиння

Пропадє душ християнських

превелика сила!“

А дальше іде наука, що тре-ба приготувати хрунів, та як кандидатів на хрунів пізнаєть-ся. В думі є описані передви-борчі збори та наведена про-мова Гр. Запаренюка, а даль-ше є представлені й деякі ви-борчі шахрайства, зокрема д-же спритного секретаря ста-роства Вагнера, якого автор думи називає Гавкиером. І ось-що говорить між іншим про-нього:

„Бо безправством і шахрай-ством

Воював теж Гавкиер з нами. Доки вславний Підвисокій

До глибокої не впав ями. Та не сам він там звалився

А завалив його люди. А ввалили го так кріпко,

Що й сам чорт вже не забуде! Бо як з славної Підвисокій

Ідуть до нас любі вісти. Двацять-один голосочків

Дописав він там до листи. Дописав він — тай не думав,

Що може що вийти з того — Але був там Паюк Юзю

Що подумався усього!“

Дальше описано як то Па-юк зробив протест та його ви-грав. Сам Паюк — це був над-звичайно високий чоловік і о-чевидно походив з давних панських „паюків“. А „паюки“

не були ті служачи при пан-ській кареті, що стояли на причиненій за неє поліції та держалися за міцні ремені. На „паюків“ вибирали пани по-найвищих зі своїх панщизня-ків. Мабуть і Юзю був дале-ким потомком якогось такого панського „паюка“, а то дуже легко таки звісного старости Канювського (Миколи), до-котрого належав мабуть ці-лий городеньський ключ. А Підвисока лежить вже недале-ко Городенки. І село Сера-фимів це мабуть колонія, заселена спроводженими з Ве-ликої України козаками. Вели-кий ріст, краса народа та спе-ціальна жіноча поша цього се-ла (це ближче Городенки) ка-жуть власне цього догадува-лись.

Та через народну темноту агітація в тих часах не була легка. Було тоді в повіті лише ютири читальні і в Снятині, заложена о. Кобринським, чо-товіком відомої Наталі Коб-ринської, в Карлові, яку я за-точив в році 1884., а в Бу-дилові в 1887. році разом з пізнішим послом, тепер вже покійним Іваном Сандуляком.

В Степів заложено читаль-ню дочками о. Кирила Гамора-ка.

(Кінець буде).

*) На Покуття кличуть на волю: охота і чала!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

В. Н.-ай, Савана, Джорджія.

Як називати по англійськи Зростава? Це питання не пред-ставляє великої трудности, бо зоно відоме освіченим амери-канцям з історії і географії. Радимо писати Yaroslav (По-рій хлопцф в Польще), опо-го ділитися на складі так: Ya-ro-slav).

УВАГА! УКРАЇНЦІ В ДЖЕРЗІ СІТІ І ОКОЛИЦІ! УВАГА! ВЕЛИКИЙ ЗАПУСТНИЙ БАЛЬ (GRAND BALL) ГРОМАДА УКРАЇНСЬКО-КАТОЛИЦЬКОГО ПАРОХІЇ СВ. АП. ПЕТРА І ПАВЛА В ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. В СУБОТУ, 22. ЛЮТНЯ (FEBRUARY 22, 1940) WASHINGTON'S BIRTHDAY В УКР. НАРОД. ДОМІ, 181-183 FLEET ST., JERSEY CITY, N. J. Початок у годні 7. вечером. — Вступ 50 центів. • ЗНАМЕНИТА ОРКЕСТРА Під керівництвом СІГУРА. •

12 ОСІБ НАЙШЛО ТУТ СМЕРТЬ. — Мило від летнища в Армстронгу, Онтаріо, розбився великий пасажирський літак підприємства „Транс-Канада Ерлайнс“. Це була найбільша летнича катастрофа в історії Канади.

ШІКАГОВСЬКА ХРОНІКА

подає Степан Куропась.

Недуга інфлюенца паує в Аж польський консул д-р Рі-цьому місяці в Шікаго. Пере-біг її є покищо легкий, бо не забирає вона багато жертв, як це було тому 22 роки. Шо-до українців, то вони легше переносять цю недугу тому, що вміють собі радити по старокрайськи. Лікар багато від них не заробить, бо ліку-ються звичайним гарячим чаєм, чісником, різними зіллями, липовим квітом і т. п. Пере-лежать два три дні в ліжку і знова здорові як орли. Зате вже більше українців вмирає спокійно і легкою смертю на „серце“. Цього місяця на сер-цеві недуги померло вже кіль-ка наших громадян у не старім віці.

Зігнорували Падеревського. Таке написав недавно один польський часопис в нашому місті. Як відомо, Падеревські приїхав до Америки на прось-бу польського уряду, щоб тут повторити історію з 1915-1919 років і помагати польській ви-звольній акції.

По прибуттю до Америки, цей заслужений польський ді-яч зажадав скликання Поль-ського Конгресу в Америці.

В днях 4 і 5 січня відбулося в Шікаго засідання Ради Поль-ської, яка застановляється над справою скликання такого конгресу і над пропозиціями Падеревського відносно цієї справи. Падеревські слав на наради свого відпо-ручника, якогось п. Стракага, який мав відчитати письме-ний меморіал Падеревського. Падеревські домагався, щоб Рада Польська знялася збір-кою фондів і створила т. зв. Народний Фонд, з якого дава-либ поміч жертвам війни, польській армії, чи допомага-ли пропагувати відбудову Польщі в її границях, історич-них границях. При кінці уклін Падеревські благає прохання Польській Раді і висловив на-дію, що вона возьметься до праці. Репрезентант Падерев-ського, відчитуючи цю відоз-ву, аж розпачався з жако-

Відозву Падеревського ви-слушали присутні члени Ради з великою увагою і прийняли до відома повстанням з місць. Та в дискусії над цюю справою відложили всі казін-ки, ради й благословенства Падеревського „ад акта“, а скликання Польського Кон-гресу відложили на неограни-чений час.

Пам'ять Ольги Басараб впа-нувала наша громада старан-ним 11-го відділу Українського Золотого Хреста. Правда, а-кадемія була скромна, не бу-до хор у нім. І відбулася в малій салі „домівці націо-налістів“. Та про те вона ви-ходила це саме завдання, що й минулими роками. Зєднала учасників на хвилину і при-неволила їх задуматися над положенням, в якому знай-шовся український нарід тому 17 літ, як він борюється з на-сильством і неправдою.

Незвичайно гарно оброб-лений реферат на тему „Ольга Басараб“, прислало У. Н. О. з Винищу в Канаді. Були дек-ляції й на часі. Програму вивчили самі члени У. Н. О. Хреста в такому складі: Кли-кун, Боднарчук, Вайс, Строн-ська, Подола, Куропась, Пли-тук, Семочко. Вступ на акаде-мію був вільний. Та зложено добровільні жертви на допо-мгу інформаційній акції про Україну.

Шікаговські молочарні вво-дять паперові фляшки на мо-локо. Історія цього нового способу опакування молока досить довга. В скороченню вона представляється ось як: Компанія „Дін Дери“ впрова-дила перша паперові фляшки на молоко. На ній кипілися всі, хто лише міг, а іменю: містова адміністрація, депар-тамент публичного здоров'я, молочарні, ну й звичайно до-станці фляшок, що мали доб-рий бізнес, бо фляшок дуже багато не верталося від кон-сументів, а валилися по міс-

ких „селях“ і калічили „тайри“ від автомобілів.

Відбулися судові дожджен-ня, заборонено віддавати мо-лочарні продавати молоко взагалі. Відбулися ще переслу-хання консументів, лікарів, бактеріологів і інших знавців опіки людського здоров'я.

Вкінці паперові фляшки виграла баталія. І хто хоче, може купувати молоко в цю-го рода опакованні. Не треба фляшок мити, лиш викинути разом зі сміттям. А на смітні-ках того рода фляшки вправ-ді не шкідливі гумових колес, але зліт літом множаться му-хи.

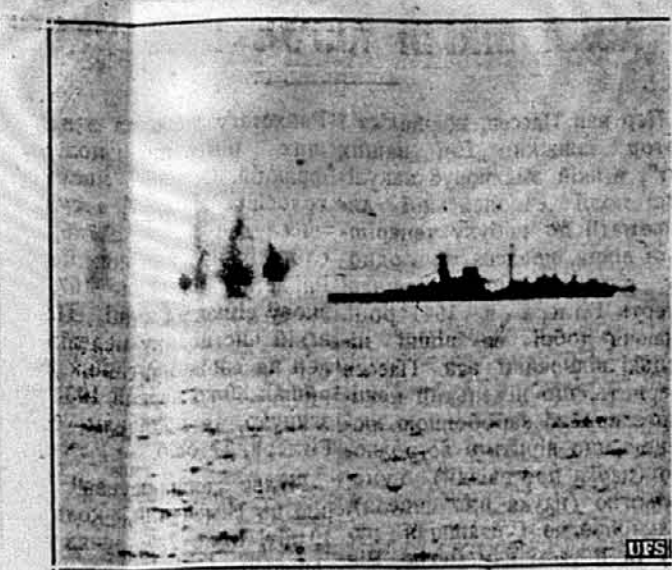
Всеслов'янський фестиваль приготував п. Авраменко на день 16. березня в шікагов-ській „Сивік опера“. Приго-товання є в повному ході. Вправи хорів і артистів від-буваються в приспіненому темпі. Участь у фестивалю мають взяти: поляки, чехи, словаки, українці, москалі, бі-лорусини, серби, хорвати, сло-винці, болгарини, ну й „карпат-ські русини“. Ще який можна віднайти де лужичних сербів, то була би разом вся словян-ська родина. До перепрова-дження багатьох програм по-кликано до життя Всеслов'ян-ський Комітет, на чолі якого стоїть український п. Іван Баран. В програмі має взяти участь 10 хорів різних слов'янських народів.

Танкові виступи різних на-ціональностей будуть під над-зором п. Авраменка.

Директором музичної про-грами назначено паню Марга-рету Славинську, батько якої разом з т. зв. Слав'янським Хо-ром, тому 83 роки, дав 173 виступів в Америці.

Буде ще вистава шук крас-них і галерія ручних робіт всіх слов'янських народів. На фе-стивал запрошено посадики міста, губернатора стейту і паню Рузвельт.

Подібні всеслов'янські фести-вали мають відбуватися по всіх більших містах Америки, а їх цілю є збудувати культурну слов'янську федерацію в Аме-риці. Таке заявив мені чолові-люди Слов'янського Комітету!

НЕ ПОПАЛИ. Світлина показує, як німецькі бомби падають коло англійського військового корабля, що конвоює торговельні кораблі по Середземному морю.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UKRAINIANS BETWEEN TWO HOT FIRES

Editor Jersey Journal:

In the February 13 issue of The Jersey Journal there appeared a report on a talk delivered by the Polish prince, Paul Sapieha, before the members of the "College of Life" at the Old Bergen Church. I note that the prince had quite a bit to say about Russian atrocities in the so-called Russian-occupied Poland. Among other things the prince stated that Poles were deported to Siberia and Turkestan, or shot, imprisoned, and liquidated. All wealth was expropriated and all churches were closed.

I do not doubt the authenticity of these statements, but the prince neglected to mention that the Russian-occupied land is Ukrainian territory, and that there are more Ukrainians and Jews there than Poles. The Polonized prince gives the impression that the Poles are the only people suffering under Red rule, and makes no mention of 7,500,000 Ukrainians on more than 121,000 square kilometers of Ukrainian territory taken from Poland by Russia.

The truth of the matter is that the Ukrainians are chief victims of Russian misrule. The entire area is going through the Russian process of denationalization and Russification. The Ukrainians are the chief sufferers because of the fact that they are conscious of their right to freedom, and their spirit of nationalism is as high as it was in 1918, when the Western Ukrainian Republic, formed after much fighting, enjoyed a brief period of freedom. The Reds seek to crush the nationalistic spirit of the Ukrainians, for there are more than 36,000,000 Ukrainians in Ukrainian territories under Russia (excluding the land taken from Poland), and the Reds are striving to prevent the spread of Ukrainian patriotism. Not that the Ukrainians in Russia are not patriotic... the fact that the Reds deliberately exterminated millions of Ukrainian lives by famine and executions speaks for itself—the Reds do not want the Polish and Russian groups of Ukrainians to become one anti-Russian group. In an effort to prevent this Ukrainian unity, the Russians are deporting Ukrainians from Ukrainian territory in invaded Poland to Siberia and other remote sections.

Prince Sapieha evades the Ukrainian question. In the event that England is victorious over Germany, how will the new order in Europe affect the Ukrainians? Will Russia be compelled to surrender its newly-acquired Ukrainian ter-

ritory back to Poland? If so, then the Ukrainian on the territory have nothing to look forward to but continued aggression and persecution. Before the German-Russian invasion of Poland, the Poles were doing to the Ukrainians what the Russians are now doing to the Poles. The Poles attempted to Polonize the Ukrainian people by force. They closed all Ukrainian churches, censored Ukrainian books and newspapers, and banned Ukrainian nationalism in any form. Ukrainian intellectuals and nationalists were imprisoned or shot. If this order of things is to be restored, then Central Europe will continue to be a powder keg... a hot-bed of hate and strife. There cannot be peace in Europe until the Ukrainian nation of 50,000,000 is restored to its place in the sun. A struggle of hundreds of years against invasion, persecution, pacification, oppression, aggression, and denationalization is still going on to this day, and will continue to go on until the light of freedom shines upon a reborn Ukraine.

Our country and England sym- pathizes with the causes of sub- jugated Poland, Czechoslovakia, Belgium, France, etc, but not a word is uttered in behalf of the Ukrainians with a minor exception here and there. Why is this? The truth about the Ukrainian question is now generally known, and yet our freedom-loving nations such as our America and England avoid direct reference to the Ukrainian cause. The Ukrainians apparently do not have a friend in the world. Albania and Ethiopia have a chance to be freed... a British victory will free many nationalities from oppression. What hope is there for the Ukrainians? The least they can do is to inform the world of their plight and hope for the best at the peace conference following the end of the present war. If the world, and particularly our country and England, advocate freedom for oppressed peoples, then the cause of 50,000,000 oppressed Ukrainians cannot be ignored. The world knows the true story where the Ukrainians are concerned, and if the truth is still recognized as the basis of a justifiable verdict, a free Ukraine is not far off. In the name of all that is right, the Ukrainians should be freed.

Theodore Lutwiniak.
(The Jersey Journal, Jersey City, N. J. February 20, 1940).

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАїнського НАРОД-ного Союзу, а тим-самим СТАВАЙТЕ СПІВ-власником шість міль-йонного МАЄТКУ ЦЕЙ ОРГАНІЗАЦІ.

БІЗНЕСОВІ НАГОДИ

ТРЕБА СПІЛЬНИКА до бізнесу чи- щення вікон, даху, шпалер, в Нью-Йорку. Вимагається доброго досвіду в цьому бізнесі й референцій. Пишіть по подробиці на адресу: W. W. c/o Svoboda, 83 Grand St., Jersey City, N. J. '40-2

ПОЧУВАЄТЕ ЗЛЕ — НЕ МАЄТЕ ЗАПАЛУ ДО ЖИТТЯ?

БОЛІТЬ НАС ГРОЛО — МАЄТЕ ГАЗ В ШЛУНКУ?

Скільки разів маєте запір ки- шок і терпите болю через газ, запор, відлих, нудоту від нестри- мості, викидайте FEEN-A-MINT. Це розслаблює жовчак, котра має доб- рий смак, порадить вам на запір легко, а пінно. Заживайте перед спанням — а рано почувате полек- шу й ви знову будете почувати- ся добре. Мільйони людей молодих і старих, покладаються на цей недорогий FEEN-A-MINT. Він допоможе й вашій родині. Купіть FEEN-A-MINT швидко!

Д-Р С. ЧЕРНОВ

- Гострі й хронічні недуги чолові-ків і жінок — Шкіра й кров.
- Аналіз крові для подружжого сві-дчення.
- Геморойди й жовтяк лікується без операції.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.
GRAMercy 7-7697

Офісний годині: 10-8; неділя 11-2.
Жінка-доктор до обслугову.

Неприятель Ревматизму

Випробоване средство на Ревматизм і перестуду, біль в руках, ногах, крижах, змичо в ногах, а поза шкірою якби муралі лашин. Ти недуги уступають не ужиттю „MIZAR“. Великий слок коштує \$6.25, Малий \$4.25. — Належитість висилайте разом з депозитом на адресу:

SORKO MEDICINE CO. Dep. S. 5536-W. Division St., Chicago, Ill.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАїнський ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,
Between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMercy 5-2416.

Урядові годині: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

ПОПРОБУЙТЕ ЧИСТІ ПРИРОДНІ ЛІКИ ЕВРОПЕЙСЬКІ ЧАЙ:

- 1.—ГРУДНИЙ ЧАЙ—для тих, що терплять на кашель і продуктиві подразнення шлунка простуду. Ціна \$1 за пакет.
- 2.—ПІЛУНКОВИЙ ЧАЙ—для тих, що терплять на шлу-нок і кишкові нездогоди: газ і згагу, спричинену над-міром квісу в шлунок і часове затвердження. Ціна \$1 за пакет.
- 3.—ДЮРЕТИЧНИЙ ЧАЙ—для тих, що терплять від запору сечі, пригнітаною подразнення міхура й се-чового проводу, та болю крижів від простуду. Ціна \$1.75 за пакет.

Посланніє своїх замовлення до: Mrs. GRETA LESKOVAR, 507 E. 73 St., New York, N. Y.

ВЗОРИ КАНВА, НІТКИ ДО ВПІНІВАННЯ Д. М. С. І СТЕМІЛЬОВА-НИ РІЧІ.

UKRAINIAN BAZZAR,
170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

ПЕРШИЙ УКРАїнський ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛФІЮ І ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320

ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з цією прегар-ною металеною труною, двома вставками, караваном, бильсьмундванням, виго-нянням Похоронного Дому і т. д.

\$295.00

Все, чого треба, з вишком оди-на й належностей за церковну відправу й шматтар.

S. KANAI KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАїнський ПОГРЕБНИК

Обслуга шира і чесна

Main Office:
363 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.,
N. E. W. A. K. N. J.
Phone: Estex 3-5347

Branch office (Phila):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО

УКРАїнський ПОГРЕБНИК

заряджує погребам по ціні так низькій як \$150

Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRAMercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАїнський ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАїнського НАРОД-ного Союзу, а тим-самим СТАВАЙТЕ СПІВ-власником шість міль-йонного МАЄТКУ ЦЕЙ ОРГАНІЗАЦІ.

В КОЖНІЙ УКРАїнській ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“

БЕНЕШ, ПРЕЗИДЕНТ ЧЕХОСЛОВАКІЙ, приїняє військні хрести своїм землякам, що воюють в англійських летунських відділах.

ТАРЗАН, ч. 233. Пожартувала Тарзана.

THE GIRL LEAPED LIGHTLY INTO THE TREES, THEN WHIRLED TO TAUNT TARZAN. THE APE-MAN TOO WAS SPRINGING UPWARD.

THE GIRL WAS AMAZED FOR SHE BELIEVED ONLY SHE COULD TRAVEL THROUGH THE TREES. SHE MUST STOP HIM! SWIFTLY SHE HEAVED HER KILL.

THE HURLING CARCASS STRUCK TARZAN TO THE GROUND. HE ROSE LAUGHING, A RARE THING INDEED FOR THE STOIC APE-MAN.

THOUGH THE JOKE WAS ON HIM, THE SITUATION APPEALED TO HIS JUNGLE HUMOR.

MEANWHILE TARZEELA SPED AWAY ALONG THE TRACKLESS TREE-TOP HIGHWAY!

Дівчина з легкістю виско-чила на дерево. Там вона зу-пинилась на хвилину, щоб по-глянути на Тарзана. Той собі скочив на дерево.

Це дуже здивувало дівчину, бо вона думала, що тільки вона може в той спосіб ска-кати. Вона рішила здержати його.

Миттю вона кинула в нього мертвого газелею, від чого Тарзан впав назад на землю. Цей викинок здивував Тарзана так, що він вголос засміявся.

Бо йому рідко таке луча-лось. Тимчасом Тарзана по-мчався верхом гір у глибини нетрів, не лишаючи за собою слідів.

Між тим Тарзеела поїхав по шляху, який він вивчив за собою.